

کارگاه آموزشی نمونه گیری از خلط برای تشخیص آزمایشگاهی سل

تهیه و تنظیم: لاله قنبرزاده

سل



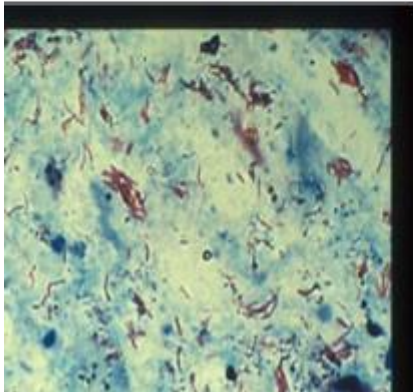
بیماری سل

- همه آزمایشگاههای مرکز بهداشت شهرستانها آمادگی لازم جهت انجام آزمایش BK را دارند.

- انجام این آزمایش در آزمایشگاه به دو صورت انجام می پذیرد :

۱- بیماریابی توسط واحد بیماریها و ارسال نمونه خلط به آزمایشگاه

۲- معرفی بیمار با دستور پزشک مراکز بهداشتی و درمانی و پذیرش بیمار در آزمایشگاه

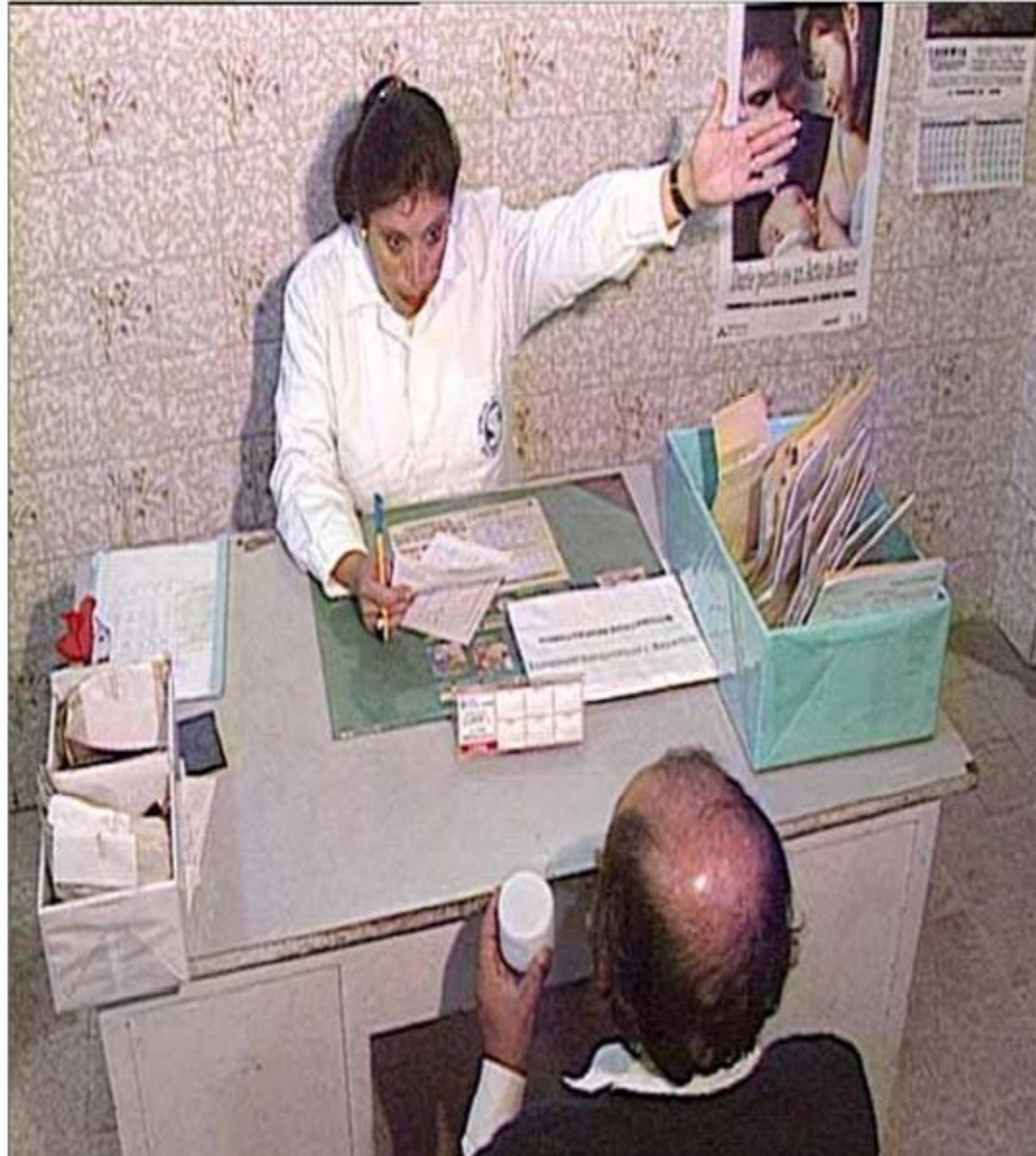


- نمونه مورد نیاز جهت آزمایش BK نمونه خلط می باشد.

جمع آوری نمونه خلط:

- ۱- یک نمونه خلط خوب عبارت است از:
الف) کیفی : حاصل **سرفه های عمیق** از ریه با ظاهری آجری رنگ
ب) کمی : مقدار آن **بیش از 2 ml** باشد.
- ۲- نمونه گیری به روش استاندارد:
الف) **نمونه اول** : در اولین مراجعه بیمار به واحد بهداشتی دریافت می شود
ب) **نمونه دوم** : خلط صبحگاهی است
پ) **نمونه سوم** : همزمان با مراجعه بیمار برای تحویل نمونه دوم

نمونه اول



◆ نمونه گیری:

- ◆ برای نتیجه گیری از يك آزمایش نمونه مورد بررسی باید به روش صحیح جمع آوری شده و به آزمایشگاه انتقال یابد.
- ◆ نمونه خوب، نمونه ای است که:
- ◆ الف) از محل ضایعه و به مقدار کافی گرفته شده باشد
- ◆ ب) در ظرفی مناسب ثابت مشخصات کامل بیمار قرار گیرد.
- ◆ ج) در وضعیت مناسب نگهداری شده و به روش صحیح به آزمایشگاه انتقال یابد.
- ◆ میکروب سل را میتوان از خلط، شیرۀ ی معده، ادرار، مایع مغزی نخاعی، مایع آسیت و سایر مایعات بدن جدا کرد اما بهترین نمونه جهت تشخیص سل ریوی آزمایش مستقیم خلط بیماران مشکوک است.
- ◆ يك نمونه خلط خوب عبارتست از مواد ترشحي حاصل از ریه ها پس از يك سرفه عمیق.
- ◆ چون تعداد باسیل در خلط های دفع شده در زمانهای مختلف متفاوت می باشد بهتر است سه نمونه خلط مورد آزمایش قرار گیرد.

♦ توصیه های لازم جهت جمع اوری نمونه مناسب

- ♦ نمونه در محلی با تهویه مناسب ترجیحا در هوای باز جمع اوری گردد. در مورد بیمار بستری بهتر است هر سه نمونه از خلط صبحگاهی تهیه شود.
- ♦ بیمار روی صندلی می نشیند و تکنسین پشت سر بیمار قرار می گیرد بیمار پس از يك دم عمیق چند ثانیه نفس خود را در سینه حبس کرده سپس به آرامی هوای بازدمی را از ریه ها خارج کند. سپس بدنبال تنفس بعدی هوای بازدمی را با فشار خارج کرده و بعد درپس تنفس سوم سرفه کند و خلط خود را به آرامی درون ظرف بریزد. در ظرف را بسته و تحویل فرد مسئول بدهد.
- ♦ حجم مطلوب برای هر نمونه خلط 3_5 میلی لیتر است.
- ♦ کارمند بهداشتی علاوه بر تکمیل فرم شماره 1 باید مشخصات بیمار را روی بدنه ظرف (و نه روی دران) ثبت کند.
- ♦ کارمند بهداشتی باید در تمام مراحل گرفتن ظرف حاوی خلط و کنترل آن از دستکش یکبار مصرف استفاده کند.
- ♦ نمونه تا قبل از ارسال به آزمایشگاه در محل خنک و دور از نور نگهداری شود (تابش مستقیم نور خورشید ظرف مدت 5 دقیقه باسیلهای سل را می کشد اما میتوانند مدتها در تاریکی زنده بمانند)

توصیه های لازم جهت جمع اوری نمونه مناسب

نمونه در محلی با تهویه مناسب ترجیحا در هوای باز جمع اوری گردد. در مورد بیمار بستری بهتر است هر سه نمونه از خلط صبحگاهی تهیه شود.

بیمار روی صندلی می نشیند و تکنسین پشت سر بیمار قرار می گیرد بیمار پس از یک دم عمیق چند ثانیه نفس خود را در سینه حبس کرده سپس به آرامی هوای بازدمی را از ریه ها خارج کند. سپس بدنبال تنفس بعدی هوای بازدمی را با فشار خارج کرده و بعد درپس تنفس سوم سرفه کند و خلط خود را به آرامی درون ظرف بریزد. در ظرف را بسته و تحویل فرد مسئول بدهد.

حجم مطلوب برای هر نمونه خلط 3_5 میلی لیتر است.

کارمند بهداشتی علاوه بر تکمیل فرم شماره 1 باید مشخصات بیمار را روی بدنه ظرف (و نه روی دران) ثبت کند.

کارمند بهداشتی باید در تمام مراحل گرفتن ظرف حاوی خلط و کنترل آن از دستکش یکبار مصرف استفاده کند.

نمونه تا قبل از ارسال به آزمایشگاه در محل خنک و دور از نور نگهداری شود (تابش مستقیم نور خورشید ظرف مدت 5 دقیقه باسیلهای سل را می کشد اما میتواند مدتها در تاریکی زنده بمانند)

انتقال نمونه:

نمونه ها باید در اسرع وقت به آزمایشگاه ارسال گردد. ایده آل آن است که این کار در کمتر از 72 ساعت صورت پذیرد و نباید بیشتر از يك هفته به طول انجامد. هر چه نمونه سریعتر به آزمایشگاه برسد احتمال یافتن باسیل سل در آن بیشتر است چون طولانی شدن زمان تحویل باعث تکثیر باکتری های فلور دهان و قارچها شده و یافتن باسیل مشکگل تر خواهد شد.

در صورت عدم ارسال نمونه لازم است نمونه در محلي خنك نگهداري شود محافظت نمونه از گرما و نور خورشید عمر باسیل را بیشتر مي کند.

نمونه ها در جعبه های فلزي يا مقوایی بصورت عمودي قرار داده شده و با احتیاط لازم به آزمایشگاه فرستاده شود. از سروته شدن ظروف جلوگیری به عمل آید تا سبب نشت نمونه و پخش الودگی نگردد. جعبه های انتقال نمونه باید اتوکلاو شوند.

فرم مشخصات بیماران در داخل قوطی نباشد تا الوده نگردد.

رعایت نکات ایمنی

- نمونه های خلط باید با رعایت شرایط کامل ایمنی به آزمایشگاه منتقل شود.
- افرادی که وظیفه انتقال نمونه را بعهده دارند باید اطلاعات لازم در خصوص خطرات ناشی از انتقال نادرست نمونه را داشته باشند.
- نمونه خلط باید در ظرف دربسته دهان گشاد مخصوص نمونه گیری گرفته شود.
- ۳ نمونه باید در بسته های مقوایی استاندارد مخصوص حمل نمونه خلط منتقل شود. (تا پس از تحویل به آزمایشگاه اتوکلاو شده و به طریق بهداشتی دفع گردد.)
- فرم مخصوص مشخصات بیمار نباید داخل جعبه مقوایی حمل نمونه قرار گیرد. (جهت جلوگیری از انتشار آلودگی)

ظرف نمونه گیری خلط



قرار دادن ظرف مخصوص نمونه گیری خلط داخل جعبه حمل نمونه



جعبه حمل نمونه خلط



